

Ольга Комар

*Уманський державний
педагогічний університет*

імені Павла Тичини

(м. Умань, Україна)

Особливості викладання французької мови як другої іноземної на першому етапі у загальноосвітній школі

Освіта постає найважливішим компонентом духовного та культурного життя людини, підґрунтям для реалізації її потенціалу в сучасному інформаційному суспільстві. Вивчення іноземних мов дозволяє розширити сферу міжкультурної взаємодії, забезпечити мобільність та конкурентоздатність молоді за рахунок розвитку її особистісних і професійних якостей.

На сьогоднішній день володіння однією іноземною мовою є недостатнім для самоствердження інтелектуальних та полікультурних якостей учнів, тому з 5 класу у загальноосвітніх школах запроваджується друга мова на вибір: французька, німецька або іспанська.

Розглядаючи особливості викладання французької мови як другої іноземної на першому етапі у загальноосвітній школі, хочеться торкнутися основних аспектів її вивчення з власного досвіду викладання в Уманській гімназії. Два п'ятих класи надали перевагу цій мові перед німецькою, аргументуючи це тим, що французька – мелодійна мова, мова театру, високої моди та кохання. Окрім того, нею розмовляють близько 260 мільйонів людей на п'яти континентах, вона є однією з державних мов Організації Об'єднаних Націй, Євросоюзу, Міжнародного Олімпійського Комітету, НАТО тощо.

Уроки іноземної мови несуть не лише навчальну мету, а й розвивальну: тренують пам'ять, розширюють світогляд, знайомлять з іншою культурою. Дуже важливо, щоб дитина бачила, що ця мова – засіб спілкування багатьох людей, а не тільки предмет у школі. Крім того, для підлітків важливо виділитись, а рідкісна мова може бути одним з мотивів для цього [4].

Мовознавці відзначають, що найважча мова – перша, а всі інші даються легше. При виборі іноземної мови у якості другої відсутні єдині обґрунтовані критерії і не завжди враховується в якості домінуючого фактор потенційної можливості позитивного впливу знань, умінь, навичок (лінгвістичного досвіду) з першої іноземної мови. При цьому паралель іноземних мов – англійська і французька – розглядається як найбільш доцільна з погляду історичних міжмовних зв'язків і взаємовпливу, і, як наслідок, реальної можливості опори на попередній досвід з англійської [1, с. 25]. У багатьох мовах є схожі слова, граматичні конструкції, наприклад, слова інтернаціоналізми.

Дитині легше вивчати другу мову завдяки методам, які вона засвоїла у процесі вивчення першої. Французька, англійська та німецька мови належать до різних груп (романської та германської), але граматична будова, не кажучи вже про багато латинських запозичень у лексичному складі, у них схожа. Полегшує і прискорює процес вивчення другої іноземної мови знання системної структури мови, зв'язки з історією та географією країни, мова якої вивчається, та чималий словниковий запас давно відомих французьких слів та фраз. Але особливо відчутний позитивний вплив перенесення досвіду вивчення англійської мови при опануванні французької проявляється на лексичному рівні, оскільки понад 70% слів французької і англійської мов мають подібність у семантиці, в орфографії, граматичних категоріях і менше 30%, як було зазначено, на рівні фонологічному [2, с. 28]. При цьому оволодіння лексикою з урахуванням зіставного принципу найбільш помітно проявляється на етапі ознайомлення зі значенням слова в опорі на писемну форму. Так, у наступних прикладах слів французької і англійської мов орфографія слів і значення мають повне співпадіння: *une revue* – *a revue*; *une page* – *a page*; *content* – *content*; *une moderation* – *a moderation*; *le village* – *a village*; *la prison* – *a prison* та інші [3, с.44].

Першочерговими труднощами, з якими ми зіткнулися при вивченні другої мови, була вимова певних звуків з англійським акцентом, наприклад, гаркавий звук [r], у відтворенні якого бере участь не кінчик язика, а задня

частина, що піднімається до піднебіння і вібрує; чіткість та напруженість артикуляції твердих приголосних [t] [d], [h] ніколи не вимовляється. Відмінним явищем від англійської мови для французької є наявність носових голосних (ɑ, œ̃, ɔ, ɛ), які позначаються з хвилькою, та обов'язкове правильне читання різних комбінацій голосних літер, нечітка вимова яких призводить до перекручуванню змісту французьких слів близьких за звучанням, наприклад *fait* – факт і *fée* – фея, *rain* – хліб та *rêne* – замкова засувка, *loge* – ложа та *loche* – шипова. Наголос у словах французької мови є більш сталий, ніж в англійській (де є чимало винятків), падає на останній склад і на передостанній, якщо останній склад німий, наприклад: *professeur*, *manteaux*, *assiette*, *policlinique*.

Вивчення граматики і синтаксису другої іноземної мови проходить простіше за рахунок досвіду, уявлення учнів про систему мови на основі першої. Наприклад, знаючи англійську, вам немає потреби пояснювати чимало речей, які відсутні у рідній мові, проте присутні в англійській та французькій (артикль). В дітей уже є відчуття мови, стратегія вивчення, хоч і на підсвідомому рівні, тобто учні вже знають, як їм краще запам'ятовувати слова. Разом з тим збільшується свідомо складова навчання, тобто багато чого сприймається на свідомій основі і саме тому процес вивчення другої іноземної мови прискорюється.

Головне завдання учителя в процесі викладання іноземної мови – цікаво і ефективно підібрати методи і прийоми, які він застосовуватиме для представлення мовного матеріалу. Надзвичайно вдалим є використання ігор, пісень, емоційних зарядок, групових та парних видів діяльності на першому етапі вивчення, оскільки вони є простими у сприйнятті та допомагають учням одразу ж долучитися до освоєння мови напряму, через безпосередню іншомовну комунікацію.

Розглядаючи особливості викладання другої іноземної мови на початковому етапі у загальноосвітній школі крізь призму власного досвіду, можна зробити висновок, що це тривалий і відповідальний процес, ефективність якого залежить від мотивації навчально-пізнавальної діяльності,

розвитку емоційної сфери школярів, їх самостійності й творчої ініціативи. Відповідно лише вдале використання обраних вчителем прийомів та методів навчання сприятиме підвищенню мотивації учнів до уроків французької мови, що дає можливість сформувати мовленнєві механізми і вивести учнів на рівень вільного володіння мовою.

Література

1. Шепилова А.В. Реализация сопоставительного подхода при обучении французскому языку как второму // Иностранные языки в школе. – 2000. – № 2. – С. 25.
2. Барышников Н.В. Французский язык как второй и особенности методики его преподавания // Иностранные языки в школе. – 1995. – №4. – С. 27.
3. Шацкая М. А. Некоторые примеры опор на английский язык при обучении французскому как второму иностранному // Иностранные языки в школе. – 2003. – № 3. – С. 44.
4. Методичні рекомендації вчителям іноземних мов загальноосвітніх навчальних закладів щодо вивчення іноземних мов 2014-2015 н.р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ippobuk.cv.ua/index.php/-20132014->